

Bjarne Jes Hansen

INTERVIEW

Bjarne Jes Hansen er 35 år. Han begyndte at spille guitar som 13–14 årig og vandt en amatørkonkurrence, hvor første præmien var indspilning af en singleplade. Det blev dog aldrig til noget.

BJH har spillet i to år med Georges Marinos' orkester (1970–72) og dannede op til afstemningen om EF i 1972 folkemusikgruppen Røde Lue sammen med Finn Alfred Larsen. BJH arbejder, foruden at spille som free-lance-medarbejder i Danmarks Radio, som redaktør af båndbixen og afløser-redaktør på »folk-nyt«.

BJH har lavet følgende plader for børn: »Sange for børn og andre mennesker vol 1 – Se dig godt omkring« (med røde lue – 1973). »Sange for børn og andre mennesker vol 2« (1976). »Sange for børn og andre mennesker vol 3 – Dig og mig og alle os« (1979). Pladerne har alle solgt mellem 3000 og 6000 eksemplarer.

BJH's sange bliver meget brugt i børneradio og børne-TV. BJH har lavet en forestilling sammen med det turnerende børneteater »Den lille opera«. Stykket handler om den kommercielle musik kontra den folkelige.

– *Ud fra hvilke kriterier vælger/skriver du dine tekster?*

Jeg har ikke nogen decideret pædagogisk målsætning, jeg kører ikke frem efter noget skema. Det er vigtigt for mig for det første at lave nogle ting, som jeg kan holde ud at synge, og som ikke strider mod en socialistisk målsætning, og for det andet er det vigtigt, at der ikke kommer nogle fremmedgørende elementer ind, fordi det er en voksen, der står og synger for børn. Trille for eksempel forestiller sig, at hun selv er barn for at kunne ramme børnenes plan. Jeg vil også gerne ramme planet, men stadigvæk være voksen når jeg synger. Men det er nok der jeg ikke er så pædagogisk, fordi jeg opfatter tingene mere komplekst. Jeg synes at tingene er sammenhængende fra man bliver født til man dør, og jeg bryder mig ikke om at skære tingene ud i båse, hvor børn af producenterne bliver puttet i en forbrugergruppe med nogle bestemte behov, og unge i en anden med andre behov. Det er også derfor jeg giver mine plader titlen »Sange for børn og andre mennesker«.

– *Du har altså et politisk mål med dine sange?*

Ja, men det er meget overordnet. Det er ikke en skabelon jeg kan sætte ned over mine sange. Der ligger ligeså stor udfordring i at lave noget umiddelbart og varmt, og som ikke forskrækker børnene. Noget der realistisk beskriver børnenes dagligdag, men ligeså meget fortæller om den voksnes daglige situation overfor børnene.

– *Hvordan opfatter børnene det?*

Vores erfaringer fra når vi selv er ude og spille, viser at det går fint. Selvfølgelig gør jeg mig ingen forestilling om, at børn forstår det hele, men man må også være klar over, at det børn normalt udsættes for, er voksen kultur, men på en helt anden og mere forfladigende måde. Det jeg gerne vil lave, er et alternativ til den voksen kultur de ellers bliver udsat for.

– *Foregår din tekst-behandling ud fra et voksensynspunkt? Anviser de nogle muligheder overfor børn?*

Hvis I tænker på veje til at løse sine problemer, tror jeg ikke jeg

foto fjernet
af copyrightmæssige hensyn

– *På et eller andet tidspunkt møder børnene jo alligevel problemerne. Jo før desto bedre – og desto bedre rustet bliver de. (foto: Claus Gosvig)*

gør det i så udstrakt grad, men jeg tror nok jeg kan vise nogle veje til nogle følelser, der kan komme frem. Jeg har haft mange diskussioner, også med pædagoger, om de her ting, om hvordan man skal gøre det, men jeg mener, at det er farligt at komme som voksen, og helt nøjagtigt fortælle børn, at sådan skal de gøre. Jeg vil hellere være lidt mere ærlig og sige, at jeg er voksen, og jeg kan lide at være sammen med og lave noget sammen med børn, og lad os så lave noget der kan føre os sammen.

– *Vil du gå via de voksne til børnene?*

Jeg vil gerne ha' at man kan skabe en situation, hvor barnet spørger den voksne om hva' er egentlig dette her for noget, samtidig med at de gerne skulle have opfattet noget selv. Når det drejer sig om problemorienterede sange, tror jeg ikke, at børn kan opfatte det hele selv, men de kan få det frem ved at sankke med de voksne bagefter.

– *Der skal altså være nogle ting som børnene selv kan forholde sig til? Men sådan at helheden forstås sammen med voksne?*

Hvis den kommer frem i sangen, sådan at de selv kan forstå den, er det fint, men det er svært. Især hvis man som f.eks. i »Dig og mig og alle os« synger om udenrigspolitiske ting som Vorster i Sydafrika, det kræver en forklaring, som vi bl.a. giver når vi står på en scene.

– *Hvad er det vigtigste udgangspunkt. Børnenes eller de voksnes erfaringer?*

Jeg har selv to børn (en pige på 6 år og en dreng på 3) og den ældste har fungeret som konsulent på mine sange. Hvergang jeg tager et emne op, er det i kraft af, at jeg er far, og har lyst til at engagere mig både af lyst og tvang i de ting hun oplever. Det gør ikke at jeg ikke er i min gode ret til at se hendes problemer fra min synsvinkel, men også fra et nivo, hvor hun er med. Det er sgu mig der går ned i nivo, uden at gå på akkord med mine egne behov. Jeg prøver at se tingene med mine egne øjne så hun kan forstå det.

– *Hvordan forholder du dig til at aktivere børnene via sangene?*

Det er afhængigt af rammerne. F. eks. er det svært når vi spiller på en åben plads, men hvis vi er inden døre (vi spiller en del på biblioteker) og rammerne er gode, bruger vi f.eks. »kild mig, kald mig« (vol 3) til at aktivere børnene med. Hvis det er ved at flippe helt ud, så har vi nogle stykker vi spiller. F.eks. »Rosemarie sangen« (»Den første kærlighed« vol 3) og »To fugle sad i haven« (vol 1), og Anders (Dohn) synger »Ponybber bnuet« (vol 3), hvor han spiller med en capodastro på næsen. Det er sådan lidt gøgl.

– *Povl Kjøller bruger tit en slags »forsigtighedspædagogik«, hvor han er beroligende med sine problemløsninger, men det er anderledes med dig?*

Ja, der er f.eks. »Vi voksne kan også være bange« (vol 3), hvor jeg har et eksempel med et barn, der løb hen og slukkede for TV, fordi det var bange. Når de voksne også kan være bange, forsvinder børnenes støttepunkter. Men størstedelen af de børn vi synger den for, kan klare det. På et eller andet tidspunkt møder de jo alligevel problemerne. Jo før desto bedre, og desto bedre rustet bliver de.

– *Nogle af Kjøllers sange er belærende, hvad med dig?*

Ja, Kjøllers er meget pædagogiske, han gør sig anstrengelser for at være pædagog, men jeg er ikke pædagog og ønsker heller ikke at være det. Jeg opfatter mig mere som forfatter, og hvis det jeg laver, kan bruges af pædagoger, er det godt. Men det er ikke altafgørende, for jeg mener også, at der ligger nogle situationer udenfor pædagog-situationen, f.eks. i kærnefamilien/storfamilien som det er svært at bearbejde i en pædagogisk situation.

– *Mener du at det er forkert at være pædagogisk overfor børnene?*

Nej, jeg ville selv ønske, at jeg kunne forene de to ting, og man er jo også selv nødt til at forholde sig til sin målgruppe.

– *Kan børn selv arbejde med dine sange, spille og synge dem?*

Der skal vi lige slå aldersgruppen fast, for børnehavebørn kan ikke spille dem, de kan måske synge dem. Før man er 12 år er fingermotorikken vist ikke udviklet nok til at kunne spille guitar, men børnene kan synge dem sammen med de voksne. På 1'eren er der 5–6 sange, der bliver brugt, fordi de kører over 3–4 akkorder. På 2'eren er musikken nok for svær, men på 3'eren er der også nogle der bliver brugt. Men der ligger også en pædagogisk effekt i lyttesituationen, et aspekt man ikke har gjort så meget ud af. Man har mere lagt vægt på at danse og hoppe, men ikke så meget at sætte sig ned og lade det komme ind af øret. Det har været opfattet som passivt og indadvendt, men der kan da godt ske en hel masse, mens man sidder ned og lytter. F. eks. er 2'eren bevidst lavet som en lytteplade.

– *Vi har hørt fra nogle børnehaver at børnene hellere ville høre dine sange på plader og bånd end selv synge dem, hvordan forholder du dig til plademediet. Virker det passiviserende?*

Jeg mener, at man skal gøre sig klart, at pladelyttesituationen og livesituationen er to forskellige ting. Når plademediet er så indarbejdet hos forbrugeren, som det er med f.eks. Abba og Boney M, mener jeg ikke at det kan nytte, at vi på venstrefløjen opgiver dette medium. En anden ting er så videoproduktionen, der snart kommer meget hårdt ind, og hvis vi ikke gør noget der, bliver det fuldstændig overtaget af de kommercielle kanaler. Så kan du købe Abba og Boney M osv., men ikke en skid med Røde Mor, eller mig eller andre. Det jeg laver opfatter jeg som et alternativ til de kommercielle medier, selv om jeg ved vi har gjort mange fejl, men dem må vi jo hele tiden lære af.

– *Ved du noget om hvor meget dine sange bruges på institutioner?*

Ja, de bliver brugt meget, for der sidder jo mange »bevidste« pædagoger rundt omkring. Udvalget er jo heller ikke så stort indenfor den progressive børnemusik, så hvad enten pædagogerne er enige eller ej, har de jo ikke så meget at vælge imellem.

– *Hvad mener du der kendetegner en god børnesang?*

Den skal fange børnene både musikalsk og tekstligt, i første omgang er musikken dog det væsentligste. Hvis musikken ikke fænger hos børnene, kommer selv en skidegod tekst til at virke ligegyldig på dem. Derfor har jeg arbejdet en del med den italienske folkemusik, som jeg fik et virkeligt godt forhold til i de to år jeg boede i Italien. Det er en meget umiddelbar musik, som går lige ind i folk. Det har jeg oplevet på min egen krop, og derfor vil jeg gerne overføre det til nogle børn, for at se om det måske er noget universelt, at sådan nogle meget enkle melodier

går lige ind.

– *Jeres 2. plade var fyldt med gode arrangementer og havde en god lyd. Siger det børn noget?*

Det er sgu svært at vurdere. Man må ikke spille ned til børn, for ligesom man skal stå inde for den tekst man laver, således at den er ligeså god for mig at synge som for børnene at høre, så skal musikken også være sådan, at du lægger alt, hvad du har i dig i musikken. Man skal gå 100 % ind for det man laver, og det mener jeg skal kunne fornemmes i den ørefaldende musik. Schlagermusikken går udelukkende på det iørefaldende, men springer over hvor gærdet er lavest. Det eneste sted hvor man ellers kan finde den samme iørefaldende melodi er i folkemusikken. Blandt andet derfor er det meget naturligt for mig at bruge folkemusikken.

– *Har enkel/kompliceret musik nogen betydning for hvordan børnene bruger den?*

Ja, det har afgjort en stor betydning. Den enkle musik falder lettere ind hos børnene (f.eks. Vesterbro Ungdomsgård), men samtidig med, at man gør musikken enkel, må man ikke gå på kompromis med sig selv. Selvom der kun er to akkorder skal de bruges på en god måde.

foto fjernet
af copyrightmæssige hensyn

– *Schlagermusikken går udelukkende på det iørefaldende, men springer over hvor gærdet er lavest. (foto: Claus Gosvig)*

– Kan børn og beatmusik forenes? Er det en god kombination?

Jeg bruger beatmusikken fordi der ligger en udfordring i at bruge teknikken og tidens instrumenter. Børnene er jo vant til at høre rockmusik, og hvis man kan anvende de instrumenter der er oppe i tiden fornuftigt, synes jeg det er godt.

– Mener du at blues og beatmusik i sig selv indeholder nogle frigørende elementer?

Ja, det mener jeg al folkelig musik gør, og jeg mener også at rockmusik er folkemusik. Popmusikken, den forfladigende dåsemusik låser nogle ting fast. Det er iøvrigt en svær problematik, for sommetider henter jeg selv erfaringer fra schlagermusikken, så jeg mener ikke at al scllagermusik er noget lort.

– Da Sebastian lavede »Du er ikke alene«, sagde han, at den ene side var meget iørefaldende og den anden mere kompliceret, har du noget tilsvarende med at du håber at dine mere komplicerede sange alligevel glider ned?

På 3'eren er side 1 jo overvejende akustisk, mens side 2 er mere elektrisk. Selvom det måske godt kan opfattes på denne måde, synes jeg ikke at vi bevidst arbejder med stemningsskabende ting. Vi gør det også fordi vi kan lide det. Alligevel kan man jo godt bruge de lidt lettere ting til at skabe en social stemning med, få folk til at hoppe lidt rundt.

– Hvad forstår du ved en progressiv børnesang?

OBS.

Dettenummer af Modspil ser anderledes ud end de øvrige: Det har kun stof om temaet »Børn og musik«, men ikke de faste rubrikker »Debat & Kommentarer«, »Anmeldelser«, »Nye bøger« og »Nye plader«. Grunden er, at dette nr.'s temarubrik er svulmet op. Da vi allerede havde lovet at følge Folkemusik-nummeret op har vi altså valgt at udsende temastoffet i Børn og musik som selvstændig publikation (nr. 9) og at lade de faste rubrikker indgå sammen med opfølgningen af folkemusiknummeret i et selvstændigt nummer (nr. 10). Dette sidste nummer er stort set færdiggjort, og udsendes snarest. Årgangens sidste nummer vil komme til at indeholde temaet: »Staten og musiklivet« og forventes udsendt – hvis økonomien tillader det – omkring årsskiftet.

1. Den må ikke bremse for en udvikling, hverken den personlige udvikling hos børn, eller for samfundets udvikling henimod et mere retfærdigt. Hvis den gør det, kan jeg simpelt hen ikke akceptere den.

2. Så er der nogle andre sange som hverken gør det ene eller andet som bruges som stemningsskabere. Der er f.eks. »To fugle sad i haven« (vol 1). Den kan bruges sammen med mere fremadstræbende sange, – alene har den en begrænset værdi.

3. Så er der den 3. slags – dem der peger fremad, f.eks. »Om ti år er jeg tyve« (vol 2), »Kranførereren« (vol 2), »Dig og mig og alle os« (vol3) og den type.

– Hvad vil du satse på fremover i din tekst og musik?

Jeg vil meget gerne lave en pædagogisk plade for mindre børn, uden at opgive den indfaldsvinkel, at jeg selv er voksen. Den kunne jo hedde: »Sange for mindre børn og andre mennesker«.

– Hvorledes mener du udsigterne for børnemusik tegner sig fremover?

Jeg synes ikke det ser for godt ud. Ganske vist er der mange fornuftige mennesker i basis, som gerne vil gøre et godt stykke arbejde, men de kæmper mod stramme bevillinger osv. Men selvom jeg ikke synes, der er nogen grund til at være optimist, må man regne med, at folk på et eller andet tidspunkt får øjnene op for, hvordan tingene hænger sammen. Der må ske et eller andet!